

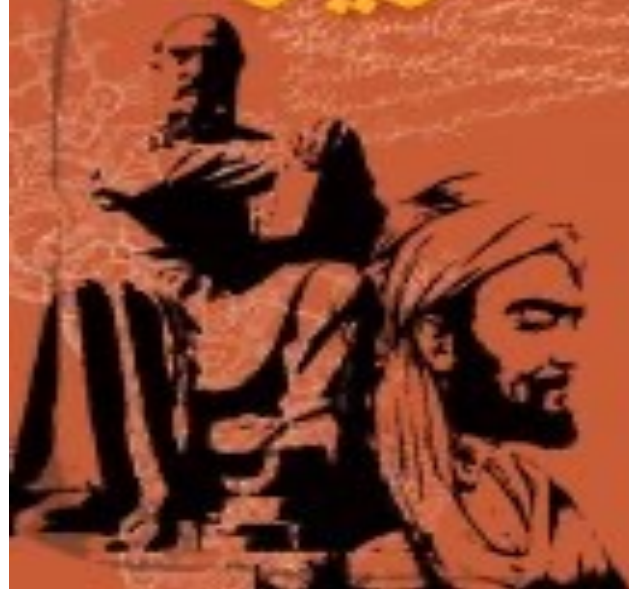
سیر مطالعاتی آثار

استاد شهید مرتضی مطهری رحمۃ اللہ علیہ

مستطكر شهيد
استاد
موتضے
مظھرے

خداات متقابل اسلام و ايران

مفهوم ملیت: واحدی اجتماعی، دارای سابقه تاریخی، قانون، حکومت، زبان و... واحد مخصوص به خود

تاریخچه ملیت

طبیعی: وجه مشترک انسان با حیوان
انسانی و فطری: مختص انسان

انواع ملیت

چیستی ملیت

❑ خدمات ایران به اسلام

شبّهات

حفظ زبان فارسی برای مقابله با اسلام
انتخاب تشیع توسط ایرانیان برای مخالفت با اسلام
کتابسوزی ایران
کتابسوزی مصر

نظام عقیدتی

نظام اجتماعی

نظام خانوادگی

نظام اخلاقی

❑ خدمات اسلام به ایران

مثبت

منفی

تفکیک جنبه‌های ملیت‌پرستی

انتزاعی و مبهم بودن ملیت اجتماعی و نژادی

ارتجاعی بودن ملیت اجتماعی و نژادی

❑ جمع‌بندی

➤ تاریخچه ملیت

قرآن: راه و روش عرضه شده از جانب رهبری الهی بر مردم (دین)
غرب: مردم ساکن در سرزمین خاص، دارای ویژگی‌های مشترک و حق حاکمیت بر سرنوشت خویش با قانون واحد

تاریخچه ← اولین تجلی: دوران مشروطیت

ایران

انواع

- لیبرال
- باستان‌گرا
- چپ توده‌ای
- بیگانه‌ستیز
- نژادگرا
- قومیت‌گرا

اهمیت موضوع

- حربه اصلی دشمن در تقابل با انقلاب اسلامی
- تنوع قومی و اهمیت آن در ایران
- وحدت فکری و عملی جهان اسلام در حال حاضر
- تجدید سنن و ارزش‌های ایران باستان

➤ چیستی ملیت

مقدمه

- ملی نبودن هر چیزی از وطن
- غیرملی نبودن هر چیزی از غیر وطن

ملی‌سازی گزاره خارجی ←

مقدمه ← گزاره خارجی

- متعلق به ملیت خاص یا عمومی و جهانی؟
- پذیرش ملت جدید از روی میل یا با اکراه؟

←

تطبیق موضوع بر اسلام

- اسلام
- ایرانیان

- اسلام > متعلق به ملیت خاص ← نظر اروپائیان: اسلام متعلق به قریش بوده و بعداً جهانی شده
عمومی و جهانی ← نظر صحیح: اسلام از ابتدا جهانی بوده ←

← مؤیدات

- عدم وجود دلیل تاریخی برای ادعای اروپائیان
- عام بودن آیات نازل شده در مکه
- عدم انحصار خطاب‌های قرآن تنها نسبت به قریش و اعراب
- آیات ناظر به نکوهش اعراب و جایگزینی سایرین به جای آن‌ها
- نمونه‌های مشابه خروج عقیده از محل تولد آن
- مقیاس اسلام از ابتدا: مخالفت با تعلقات قومی
- عدم قابلیت جهانی شدن در صورت برنامه‌ریزی در حد قریش

- ایرانیان > پذیرش اسلام با اجبار ← برخی مورخان: وارد شدن اسلام با زور و شمشیر به ایران
پذیرش اسلام با میل و رغبت ← نظر صحیح: اسلام دین زور و شمشیر نیست ←

← مؤیدات

- سپاه ایران رقیب سپاه روم و غالب بر آن
- مقایسه عددی سپاه اسلام و سپاه ایران
- چگونگی نفوذ اسلام در ایران
- نحوه برخورد اسلام با پیروان سایر ادیان ایرانی
- عدم بازگشت ایران به قبل پس از قدرت‌یابی مجدد
- ریشه اصلی شکست سپاه ایران: مسائل داخلی
- ماهیت شکست: شکست ایران باستانی در مقابل فرهنگ اسلامی و نه عربی
- خدمات ایرانیان به اسلام

- حفظ زبان فارسی برای مقابله با اسلام

- تبیین شبهه > تغییر زبان سایر مناطق اسلامی به علت پذیرش اسلام از روی میل
حفظ زبان ایرانیان به علت پذیرش اسلام از روی اکراه

- پاسخ > وجود کشورهای مسلمان دارای زبان غیرعربی
عدم وجود شرط تغییر زبان برای پذیرش اسلام
سیاسی شدن بحث زبان فارسی توسط حکام اسلامی
پذیرش زبان‌های مختلف لازمه جهانی بودن یک دین
احترام به زبان عربی توسط ایرانیان، احترام به زبان قرآن نه زبان اعراب
وجود دانشمندان بزرگ صرف و نحو عرب در میان ایرانیان
زبان‌های مختلف، عامل رشد و تعالی پدیده‌ای همچون دین
تأثیرات شگرف زبان عربی

• انتخاب تشیع توسط ایرانیان برای مخالفت با اسلام

تبیین شبهه: انتخاب و ایجاد تشیع برای خودداری از مسلمان شدن و زمینه‌سازی آن با ازدواج شهربانو

○ ابعاد شبهه

- گروه‌های منتفع از این شبهه > وهابیت یا سنی‌های متعصب
ایرانیان باستان پرست بی‌منطق

ریشه ایجاد شبهه > مقام نیمه‌خدایی شاهان سلطانی و عادت ایرانیان به آن
حفظ بخشی از سنت‌ها توسط ملل مختلف در هر شرایط

وجود بحث ولایت و امامت در قرآن و فرمایشات پیامبر اکرم ﷺ
عدم وجود اجبار

○ پاسخ

- پناه ندادن ایرانیان به خود یزدگرد سوم و کشتن او
- عدم مخالفت با اسلام بعد از استقلال سیاسی از ابتدای قرن سوم
- عدم وجود مرجح برای شهربانو نسبت به مادران دیگر اهل بیت (علیهم‌السلام)
- مشکوک بودن اصل وجود و جریان ازدواج شهربانو با امام حسین (علیه‌السلام)
- عدم اعتنای ایرانیان به یزید دوم، فرزند شاه‌آفرید، شاهزاده ایرانی
- فقدان وجود رابطه تساوی میان دو مفهوم ایرانی و شیعه
- ابهام در امکان جمع عقاید باستانی ایرانیان با مفهوم شیعه
- رواج تشیع در قرون ۸ و ۹ در ایران و محوریت جبل عامل لبنان در شیعه‌گری

• کتاب سوزی ایران ← جندی شاپور

- تبیین شبهه
 - نقل سرجان ملکم
 - بی سواد بودن اعراب غیر از ۱۷ نفر
 - تحقیر مطالعه و علم توسط یک امیر عرب
 - نقل ابوریحان در مورد قتیبه در خوارزم
 - کتاب سوزی عبدالله بن طاهر (تذکرۃ الشعراء)
 - تأیید برخی مورخین بر کتاب سوزی در اسکندریه
 - ممنوعیت تألیف توسط خلیفه ثانی

- پاسخ
 - مهم اسکندریه، نه جندی شاپور
 - جایگاه جندی شاپور به عنوان مرکز پزشکی تا قرن ۳ و ۴ نزد عباسیان
 - اداره شدن جندی شاپور توسط مسیحیان، نه ایرانیان؛ به علت مخالفت موبدان با علم
 - عدم گزارش تاریخی مبنی بر وجود کتابخانه جندی شاپور در تواریخ مفصل ایران و روم

○ پاسخ تکمیلی

زیستن وی در قرن ۱۳

قطعیت گرایش ضداسلامی او

عدم ارائه هیچ مستندی برای این ادعا

❖ نقل سرجان ملکم

دستور اسلام به علم‌آموزی

علم‌آموزی هزینه آزادی اسرا

عدم ارتباط بی‌سوادی با کتاب‌سوزی

❖ بی‌سواد بودن اعراب غیر از ۱۷ نفر

تحقیر کار علمی، نه اصل علم

عدم ارتباط بین حرف یک امیر قریشی با اسلام

❖ تحقیر مطالعه و علم توسط یک امیر عرب

بحث خوارزم و کتب آن، نه ایران

اعتقاد ابوریحان به غیرعلمی بودن زبان خوارزمی

عدم ارتباط بین عملکرد قتیبه اموی با اسلام

از بین رفتن زبان با زوال کتابخانه

ضعیف بودن احتمال وجود کتابخانه در خوارزم

عدم ارائه سند توسط ابوریحان

❖ نقل ابوریحان در مورد قتیبه در خوارزم

❖ کتاب سوزی عبدالله بن طاهر
(تذكرة الشعراء)
ایرانی بودن عبدالله بن طاهر و عدم انتساب وی به اعراب
مذموم بودن عملکرد او در تضعیف فرهنگ خودی

❖ تأیید برخی مورخین بر کتاب سوزی
در اسکندریه
عبارت «قیل»
عدم ذکر گزارشات تاریخی در مستندات مربوط به قرن دوم
عدم ارائه سند توسط مورخین
افسانه بودن رفتن ارسطو به اسکندریه
ساخته شدن اسکندریه پس از ارسطو
مطرح شدن موضوع برای اولین بار ۶۰۰ سال بعد واقعه
نابودی کتابخانه قبل از حمله مسلمین توسط مسیحیان

❖ ممنوعیت تألیف توسط خلیفه ثانی ← شمول منع فقط نسبت به احادیث نبوی (حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ)

• کتابسوزی مصر

○ تبیین شبهه: سوزاندن کتب کتابخانه اسکندریه توسط عمروعاص به دستور خلیفه دوم

از دنیا رفتن یحیی نحوی ۱۰۰ سال قبل از فتح اسکندریه

اسکندریه بزرگ‌ترین شهر مصر و دارای ۴۰۰۰ حمام!

از جنس پوست بودن کتب و تنها دود کردن با سوزاندن آن

عدم ذکر کتابخانه در گزارش عمروعاص به خلیفه دوم

مسلمان

○ پاسخ

مردم اسکندریه بعد از فتح اسلام > اهل کتاب < تحت پوشش حکومت اسلامی

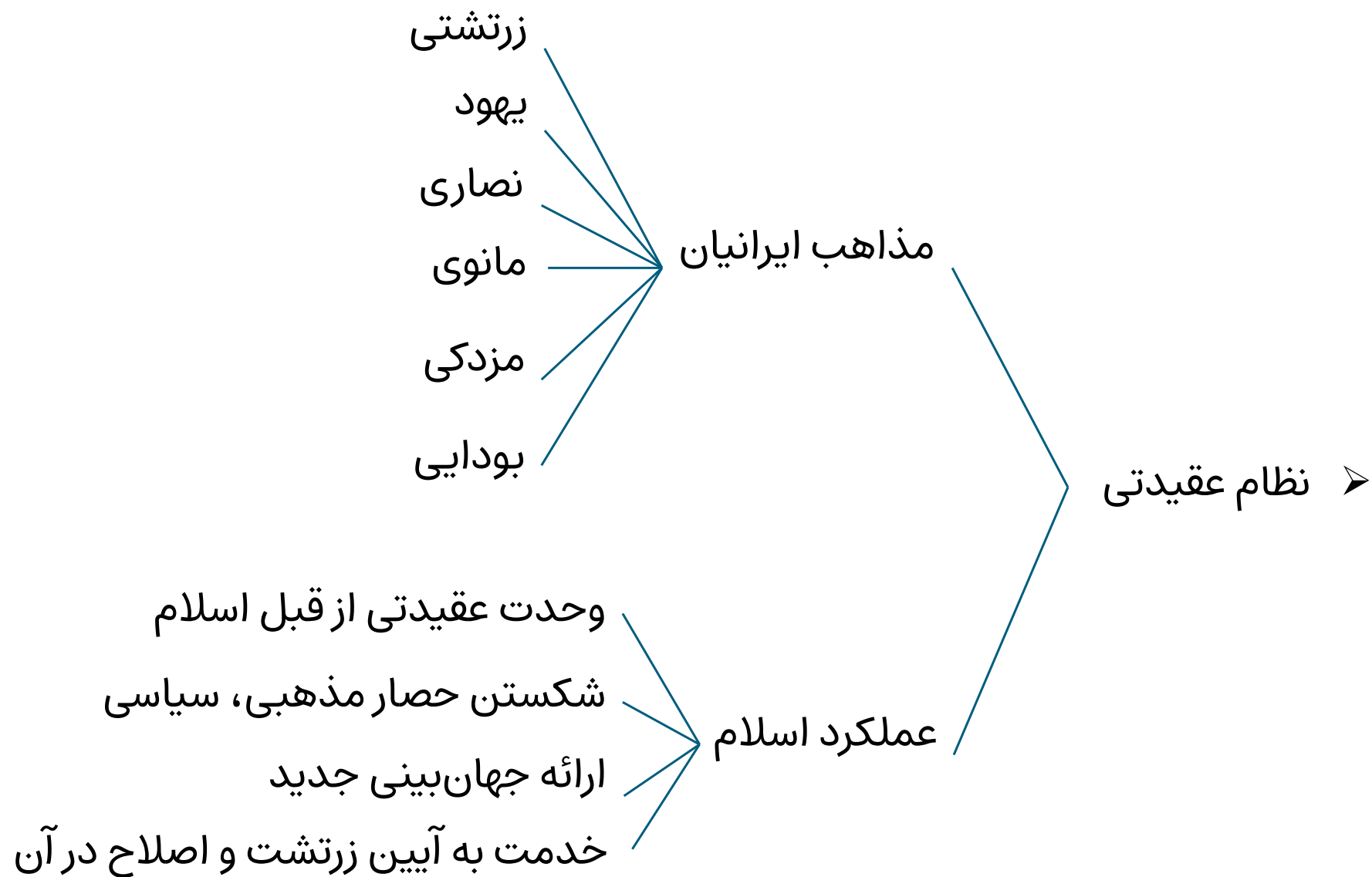
< ناپود نکردن اموال در هر دو حالت

امکان حفظ کتاب‌ها توسط عمروعاص در صورت خواست یحیی نحوی

عدم سنخیت کتابسوزی با روش خلیفه دوم در برخورد با تازه‌مسلمانان

سوزاندن کتابخانه‌ها قبل از فتح اسلام توسط یهودیان و مسیحیان

دین رسمی ایرانیان (به دین) ← حاکم در دربار ← رشد در دوره ساسانیان

انکار و انشقاق از آن توسط { زروانیان
کیومرثیان } ← مخالفت با به دین

- زرتشتی
دشمنی شدید آن با مانوی و مزدکی حتی در اتحاد با مسلمانان علیه این دو آیین
اعتقاد به نوعی وحدانیت علی رغم وجود ثنویت قبل از آن و انحطاط آن پس از زرتشت
خدشه در توحید عبادی به واسطه آتش پرستی و توحید افعالی توسط اهورا و اهریمن

- یهود: شکل گیری در زمان هخامنشیان و رشد آن از غرب خصوصاً در اصفهان

- نصاری
پیشرفت از دوره اشکانی در محدوده فرات، سپس ماوراءالنهر و حتی تا چین
ایجاد خطری بزرگ برای زرتشتی ها به علت داشتن داعیه جهانی نصاری، برخلاف
زرتشت و حتی اصل مسیحیت ← مسیحی شدن اطرافیان خسرو پرویز

اعتقاد به تثلیث و وارد شدن بیشترین ضربه از اسلام به آن به خاطر رشد جدی اسلام

ظهور در سال ۲۲۸ میلادی در ایران با معتقدانی راسخ و پیشرفتی سریع

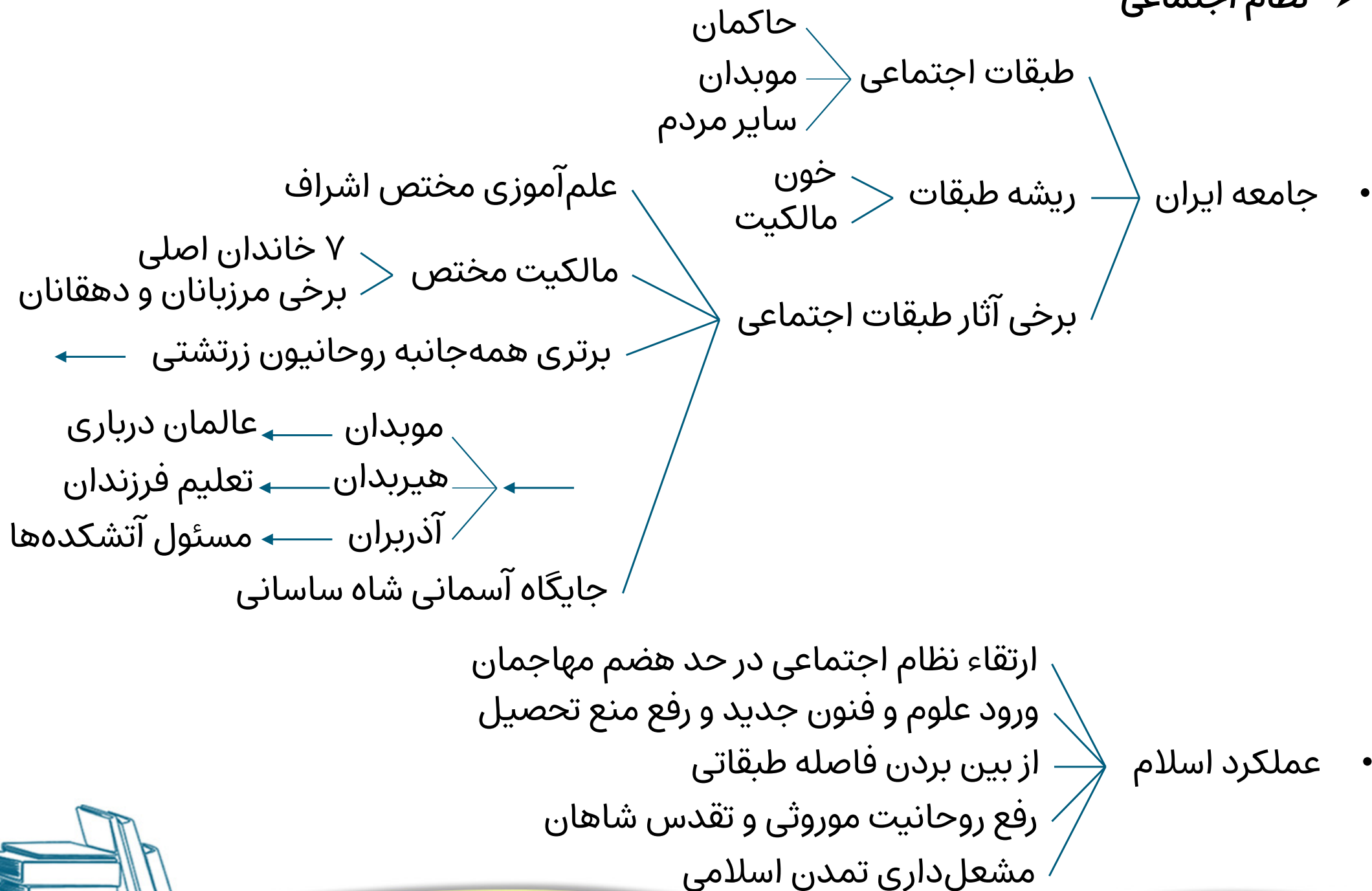
- مانوی
پیامبر خاتم بودن
ادعای مانوی ← ارائه دینی اکمل ← ترکیبی از مسیحیت، بودیسم، زرتشت و ابداعات مانوی
ثنویت، پلیدی تناسل و تقدیس تجرد
داعیه جهانی و مقاومت تا قرن ۷ هجری

- مزدکی
ظهور در سال ۴۹۷ میلادی و قتل عام توسط خسرو پرویز ۳ سال پس از آن
ظهور در روم، انتقال به ایران، اقبال قباد به مزدک و سپس قتل عام ایشان
دارای نظرات اشتراکی و کمونیستی، زهد و بدبینی به حیات و زندگی، طرفدار محرومین و معتقد به ثنویت

- بودایی
ایجاد توسط "سیداتا" شاهزاده هندی، نفوذ به ایران از شرق و توفیقات اندک در شمال شرق و چند نقطه دیگر
مقابله نظام حکومتی در مقابل آن و در نتیجه عدم رونق سیاسی یا اعتقادی قابل توجه

➤ نظام اجتماعی

➤ نظام خانوادگی

• وضعیت ایرانیان

حرم‌سراها ← زن > ممتاز خدمتکار

مالکیت بر مال زن مگر با اثبات خلاف آن به وسیله سند قانونی
حق تعیین شوهر برای دختر با پدر، مادر، عمو، دایی و ...
ارث برای زن ممتاز و گاهی خدمتکار با ذکر نام و سهم
عاریه دادن همسر به دیگری بدون رضایت وی

ازدواج با محارم → حفظ نژاد و ثروت
عامل آمرزش گناهان
مانع آن : معذب در دوزخ

ازدواج زن یا دختر متوفی و الحاق فرزند جدید به متوفی
تعلق فرزندان ازدواج دوم یک زن به شوهر اول

• عملکرد اسلام

نسخ عقاید و سنن موجود
شخصیت‌دهی به زن و تساوی او با مرد

➤ نظام اخلاقی

• ویژگی ایرانیان

طبیعی: خوش سابقه و ممدوح

زمان ورود اسلام > اقلیت ← عیاش، تنبل، ظالم و ...
اکثریت ← ناراضی، بدبین، محروم و ...

• عملکرد اسلام: رفع موانع بروز استعداد اخلاقی ایرانیان

